

December nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Uitgelicht voor deze maand: twee zeer gedreven kunstenaressen, die zich niet alleen bezig houden/hielden met kunst, maar allebei op een heel verschillende manier oog hebben/hadden voor hun omgeving, de mensen, de natuur e.d.

* Museum Het Schip (een prachtig iconisch A'damse School volkswoningbouwcomplex in de Spaandammerbuurt) presenteert t/m 4 september volgend jaar een tentoonstelling over de Nederlandse kunstenaressen en grafica **Fré Cohen** (1903-1943). Fré Cohen was een succesvolle en beeldbepalende vrouw in de mannenwereld van het grafisch ontwerp. Zij is van groot belang geweest voor de Amsterdamse School. In haar werk worden zowel de vormtaal als de idealen van de stroming duidelijk verwoord. Haar joodse afkomst sluit aan bij het verhaal van de Amsterdamse School, die een belangrijke basis had in het joodse proletariaat, waaronder de diamantbewerkerbeweging. Haar - tragische - verhaal met haar (zelfgekozen) dood in de Tweede Wereldoorlog is voor een belangrijk deel het verhaal van Amsterdam én de Amsterdamse School. Naar aanleiding van de tentoonstelling is de publicatie **Fré Cohen: vorm en idealen van de Amsterdamse school** verschenen.

Meer info: <https://www.hetschip.nl/bezoekers/activiteiten/expositie-fre-cohen>

Tijdens de opening van de tentoonstelling eerder deze maand werd de roman **De letterkast** gepresenteerd, een prachtig

portret van deze bevlogen kunstenaressen. Daarin reconstrueert lino-kunstenaar **Edith Brouwer** het leven van **Fré Cohen**. Fré groeide op in een socialistisch arbeidersgezin in Antwerpen en Amsterdam. Al jong blijkt dat ze aanleg heeft om te tekenen en ze wil dan ook niets liever dan haar talent ontwikkelen. Vanzelfsprekend is dat niet in die tijd: vrouwen strijden voor stemrecht, worden geacht te trouwen en te stoppen met werken, en in de jaren na de Eerste Wereldoorlog is Europa nog behoorlijk ontwricht. In de jaren twintig waait er desondanks een optimistische wind in Amsterdam, en de Socialistische Internationale en de vredesbeweging brengen jongeren uit heel Europa bij elkaar. In deze kringen blijft het talent van Fré niet onopgemerkt en begint ze affiches, boekomslagen en brochures te maken. Wanneer in de jaren dertig de economische crisis toeslaat en het fascisme opkomt, wordt Fré steeds meer geconfronteerd met haar Joodse achtergrond, tot ze haar werk niet langer openlijk kan doen en moet onderduiken.

* Op 3 december verschijnt het nieuwe dubbeldikke, tweetalige winternummer van kunsttijdschrift **See All This**. Het gaat dit keer over **Kleur** en is samengesteld door gastcurator en textielkunstenaar **Claudy Jongstra**. Ze zal allerlei aspecten laten zien van de wereld van natuurlijke kleurstoffen en pigmenten, en verhalen over de geschiedenis en symbolische betekenis van kleur. Samen met de presentatie van het nieuwe tijdschriftnummer zal een nieuw monumentaal kunstwerk van Claudy worden onthuld, **Guernica de la Ecologia**. Omdat de presentatie en de daarop volgend geplande open dagen geen doorgang kunnen vinden, zal de onthulling plaats vinden in de 'Art Room' van See All This, een soort online tentoonstellingsruimte, die voor iedereen toegankelijk is.

Claudy Jongstra is naast kunstenares ook activiste. Als onderdeel van het promoten van een meer circulair artistiek model geeft ze waar mogelijk voorrang aan duurzame processen en zorgt ervoor dat haar grootschalige textielwerken verankerd worden in gemeenschaps- en traditionele ambacht. Als reactie op de snelle achteruitgang van kleur en biodiversiteit uit het natuurlandschap om ons heen heeft ze een eigen visueel manifest gemaakt, getiteld **Guernica de la Ecologia**. Ze heeft haar inspiratie opgedaan bij Pablo Picasso's in 1937 geschilderde *Guernica*. Claudy's textiele *Guernica de la Ecologia* heeft dezelfde afmeting (3,49 m hoog en 7,76 m breed) als die van Picasso en is eveneens gemaakt in allerlei tinten grijs. *Guernica de la Ecologia* is een samenwerkingsproject van twee jaar tussen Studio *Claudy Jongstra* en gemeenschappen van wevers, kleurstoffen en spinners. Op Vlieland is de wol gesponnen door enkele van de oudste generatie bewoners van het waddeneiland, die het traditionele vakmanschap hebben doorgegeven aan de mbo-studenten van de gemeenschap. Hiervoor is de wol per kano van de boerderij van Claudy in Spannum naar de kusthaven van Franeker vervoerd en daarna over de Waddenzee naar Vlieland.

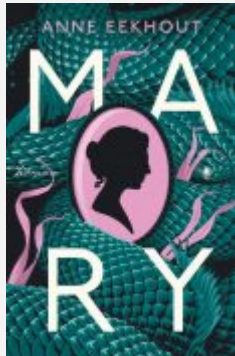
* Nog een keer extra aandacht **Leesgroep voor jonge vrouwen**. Er zijn al een paar aanmeldingen binnen, maar nog wat weinig om echt te beginnen. Een van onze jonge recensentes, Lieke Polak, wil graag "een leesgroep beginnen voor vrouwen (of zoals ze in het Engels zo mooi zeggen: womxn) tussen de 20 en 30, juist omdat leesclubjes vaak wat ouder publiek trekken." Ze zou dit graag binnen de vrouwenbibliotheek doen. Een mooi eerste boek lijkt haar bijvoorbeeld het nieuwste boek van Sally Rooney, *Prachtige wereld waar ben je?*, dat het leven van jonge mensen volgt. Iedereen, die belangstelling heeft of mensen weet die er ook zin in hebben, kan contact opnemen met Lieke via info@vrouwenbibliotheek.nl.

Onlangs uitgebrachte titels

 – *Bea Vianen* zette als eerste vrouwelijke romanschrijfster de Surinaamse letteren op de kaart als een literatuur die kon getuigen van kritisch zelfinzicht'. Zo begon in 2019 haar in memoriam in de Groene Amsterdammer. 'Maar de scherpte van haar eerste romans loste gaandeweg op in het gruis van haar bestaan.' In 1969 verscheen haar eerste roman *Sarnami Hai*, later vertaald en nu opnieuw uitgegeven als in de Schwob-serie **Suriname, ik ben**. Het is een aangrijpend verhaal van het eigenzinnige en avontuurlijke hindoestaanse meisje Sita, dat opgroeit in het Suriname van de jaren vijftig, ergens tussen het oerwoud en de stad. Ze probeert zich met alle kracht los te wrikken uit de beklemming van haar familie en etnische groep.

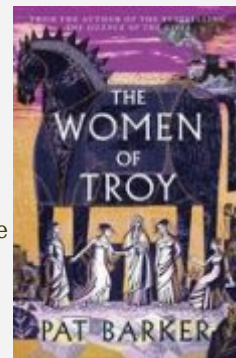
– **Daar op het plein is niemand** is de autobiografische roman van *Dolores Prato*, een schrijfster, die op hoogbejaarde leeftijd in 1980 door Natalia Ginzburg werd ontdekt. Het lovend ontvangen boek was echter tegen de zin van de schrijfster sterk bekort uitgegeven. Lang na haar dood verscheen een integrale versie die internationaal gezien wordt als een vergeten meesterwerk en nu in het Nederlands is vertaald. Het beschrijft naast een vervlogen tijdperk haar vroege jeugd en haar verpletterende eenzaamheid. Ze wordt niet gezien. Ze is een onwettig, ongewenst kind dat bij een aristocratische bejaarde nicht en neef van haar moeder wordt opgevoed in Treia (Midden-Italië), waar haar neef pastoor is en zich nog het meest om haar bekommert. De Joodse Dolores heeft zelfredzaamheid en zelfspot geleerd en nooit de waarom-vraag (van haar verweesd zijn) gesteld. Haar boek is een intrigerend antwoord.

 – **Mary** is een biografische roman over Mary Shelley, geschreven door *Anne Eekhout*. Mary Shelley verblijft op haar veertiende bij een familie in Schotland, waar een innige vriendschap ontstaat met Isabella Baxter. Samen dwalen ze in het gebied dat al eeuwen verhalen herbergt over monsters en geesten, en op een dag stuiten ze diep in het bos op een man die geen man is. De leden logen en lelijk, een hoofd dat noch menselijk, noch dierlijk is. Vier jaar later brengt Mary met haar geliefde Percy Shelley een bezoek aan haar vrienden John Polidori en Lord Byron, bij het Meer van Genève. 's Avonds bij het haardvuur vertellen ze elkaar verhalen. Een flintertje herinnering brengt haar terug naar haar tijd met Isabella in Schotland, en ook naar David Booth, een zeer intelligente, charismatische, maar tegelijk ook griezelige man, die een grote interesse in Mary en Isabella ontwikkelde. Dan dient ook het monster uit het bos zich weer aan, en vanuit die gedachte ontstaat haar verhaal over het monster van Frankenstein.

– *Madeline Miller* heeft in *Een lied voor Achilles* de mythe over de strijd om Troje al eens opnieuw verteld. *Marion*

Bradley vertelde in *Stormen over Troje* ditzelfde verhaal gezien door de ogen van Cassandra. En **De vrouwen van Troje** van Pat Barker, dat een vervolg is op haar eerdere roman *De stilte van vrouwen*, beschrijft de mythe vanuit vrouwelijk perspectief. Troje is inmiddels gevallen. De Grieken hebben de vreselijke strijd gewonnen en willen snel naar huis, beladen met hun oorlogsbuit: goud, wapens en vrouwen. Maar de gunstige wind om terug te keren blijft uit. De overwinnaars wachten rusteloos aan de rand van het verwoeste Troje. De hiërarchie, die hen in de strijd bijeenhield, begint te wankelen: oude vetes steken de kop op en er ontstaan nieuwe irritaties. Briseïs, de door Achilles ontvoerde oorlogsbruid en slavin, verblijft nog steeds in het Griekse kamp en wordt niet opgemerkt door haar ruziënde ontvoerders. Ze zoekt bondgenoten – de jonge, naïeve Amina, de tegendraadse Hecuba en Calchus, de in ongenade geraakte priester – en ze ontwikkelen een plan om wraak te nemen.

– **Vrouwen en zout** is een bijzondere roman van *Gabriela Garcia* over vijf generaties Latijns-Amerikaanse vrouwen die ervoor kiezen hun waarheid te vertellen. Cuba, 1866: María Isabel werkt als enige vrouw in een sigarenfabriek, als de oorlog steeds dichterbij komt. Cuba, 1959: Dolores' man trekt de bergen in om de oproep tot revolutie van Fidel Castro te beantwoorden. Om te overleven moet Dolores een daad van geweld plegen, ook al maakt ze daarmee de wereld van haar dochter Carmen kapot. Miami, 2016: Carmen is geschokt wanneer haar dochter Jeanette aankondigt dat ze naar Cuba wil reizen om haar grootmoeder Dolores te ontmoeten. In Cuba ligt een geheim verborgen dat Jeanette met haar verleden en met al deze onverschrokken vrouwen zal verbinden.

– “In haar 2e roman **Baksteen** bevestigt de uit Oost-Vlaanderen afkomstige *Femke Vindevogel* haar talent om schrijnende situaties met een droogkomische twist neer te zetten.”, schrijft De Morgen. *Baksteen* gaat over het opgroeien met een verslaafde ouder, maar ook over de lichte kanten van een harde jeugd. Een plotse erfenis in de vorm van grote zakken met stenen voert Iggy terug naar een jeugd vol fysiek geweld, de DDR en alcoholmisbruik. Na de aanvankelijke verbazing over de stenen komt Iggy erachter dat het geheel een muurschildering vormt. Bij het in elkaar puzzelen daarvan blijkt al snel dat er stenen missen. Samen met haar ex Luka begint ze een intense zoektocht naar de verdwenen stukken, en naar de waarheid, die hen naar Berlijn leidt. Daar leert Iggy haar inmiddels overleden vader beter begrijpen. Tegelijkertijd probeert Iggy de band tussen haarzelf en haar zus Pinkeltje te herstellen.

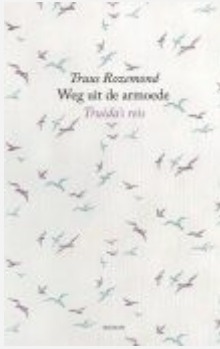

– **De huisgenoot** is de nieuwe roman van van *Elizabeth Day*, over moederschap, jaloezie, en over hoever je gaat om te krijgen wat je wilt. “Een stijlvol drama waarbij Day spanning vakkundig vervlecht met feminisme en hoop”, aldus The Guardian. Marisa is ervan overtuigd dat Jake de ware is, hoewel ze hem pas enkele maanden kent. Als hij haar vraagt bij hem in te trekken en samen een gezin te stichten, twijfelt ze geen seconde. Maar wanneer ze een kamer van hun huis verhuren, komt hun relatie onder druk te staan. Kate, de huurster, heeft weinig respect voor persoonlijke ruimte, is meer dan gemiddeld geïnteresseerd in Jake en vreemd genoeg ook in hun plannen voor gezinsuitbreiding. Waarom is ze zo geïnteresseerd – geobsedeerd zelfs? En, verontrustender, waarom deelt Jake Marisa's zorgen hierover niet?

– Van de Britse *Jane Gardam* is opnieuw een al wat oudere roman (1991) vertaald:

Hoogachtend, Eliza Peabody. Eliza Peabody is een slimme, maar eenzame vrouw van middelbare leeftijd, zonder familie of goede vrienden, die geleidelijk aan een manische depressie bezwijkt. Eliza stopt ingenieuze, goedbedoelde briefjes vol ongevraagd advies onder deuren van haar burens. Wanneer een van die briefjes aan Joan, de buurvrouw van nummer 34, tot gevolg lijkt te hebben dat Joan verdwijnt, begint ze te ontsporen. De roman is een voortdurende wisselwerking tussen de verschillende lagen van perceptie, van realiteit en fantasie tussen Eliza en de andere personages. Daarbij zijn er typische Jane Gardam-elementen: excentrieke bijfiguren, spitsvondige gedachtespinsels en een blik achter de schermen van een ogenschijnlijk keurige Engelse gemeenschap.

- *Truus Rozemond* is een bekende van de vrouwenbibliotheek. **Weg uit de armoede** is haar 4e roman, en mochten we al als recensie-exemplaar in ontvangst nemen. Het is een psychologische roman over de ontheemding van een arbeidersgezin in de eerste helft van de 20ste eeuw. Truida en Cents vertrekken in 1918 uit het noorden van Groningen om in Zuid-Limburg een bestaan op te bouwen. Terwijl Cents zijn weg onder de grond zoekt, kan Truida boven de grond niet aarden. Hun kinderen groeien op tussen twee culturen en gaan daar alle vier verschillend mee om. Een vergelijking met de geschiedenis van arbeidsmigranten die halverwege de vorige eeuw naar Nederland kwamen, dringt zich op.

- **De bronzen stad** is het eerste deel in de Daevabad-trilogie, die zich afspeelt in 18e-eeuws Egypte, en geschreven door *Shannon Ali Chakraborty*, een historisch fantasy-schrijfster. Het verhaal gaat over Nahri. Ze heeft nooit in magie geloofd.

Dromen over schatten en verborgen steden is leuk, maar als je de kost verdient met het oplichten van rijke Ottomaanse edelen, heb je wel iets anders aan je hoofd. Tot Nahri tijdens een van haar zwendelpraktijken per ongeluk een mysterieuze djinnkrijger aan haar zijde roept, en ze beseft dat de magische wereld die ze voor onzin hield maar al te echt is. Sterker nog: dat zij er zelf onherroepelijk deel van uitmaakt. Uit Publishers Weekly: "Een briljante combinatie van een meeslepende schrijfstijl, plottwists, een rijke fantasiewereld, hartveroverende heldin, bloedstollende actie en droge humor. Laat die trilogie maar komen!"

Poëzie

- Van *Astrid Roemer* zijn naast romans en toneelstukken ook een aantal dichtbundels verschenen. Haar eerste publicatie in 1970, onder het pseudoniem *Zamani*, was de bundel *Sasa, mijn actuele zijn*. **Ik ga strijden moeder** is een bloemlezing van haar gedichten over de periode 1970-2020. Samensteller Koos van den Kerkhof mailde een paar uur voor zijn plotselinge overlijden op 13 november jl en vlak voor het verschijnen van de bundel: "Ik vond de kussenenvelop met twee exemplaren van *Ik zal strijden moeder* op de deurmat. Dank daarvoor. Mooi omslag met de handen, bijzonder mooie kleur ook. Ik heb met plezier en overgave aan de selectie gewerkt en het essay en de verantwoording geschreven". De uitgever heeft een uitgebreide beschrijving gegeven. Mooi informatief, maar te lang om hier op te nemen. Hieruit: "Haar vroege poëzie heeft een wat bescheiden plaats en het latere dichtwerk krijgt meer ruimte. Zo wordt de groei zichtbaar van een dichter met een directe en persoonlijk geladen

expressieve stem tot een intrigerende epische verteller die een eigen wereld creëert. Een dichter die haar gedachten en emoties vormgeeft, actievoert, haar solidariteit uit maar vooral het bestaan liefheeft."

- *Astrid Lampe* is een sterk met beeldende kunst en theater verwante dichteres. Ze debuteerde in 1997 met de bundel *Rib*. Nu is haar 10e(?) verschenen, **Tulpenwodka**. In de Groene Amsterdammer wordt ze beschreven als 'Nederlands meest omineuze taalfreefighter'. Over de nieuwe bundel: 'Gaia dringt zich als muze op. Wat is wijs. In tijden van lockdown de crisis louterend aanwenden. Regenwormen gaan in diapauze. Beren wagen zich in de stad, zo goed als uitgestorven. Ze lopen er snuffelstage en halen er kliko's omver. De rasartiest lijdt, graaft zich in. De honger naar publiek knalt tegen de spatschermen op. De ratrace gaat nimmer on hold. De escaperoom is vanwege corona gesloten. Intelligent uit de lockdown. Nieuwe routines. We winnen alcohol terug uit de handgel van het voedselpakket. Gaia dringt zich als muze op. Nagels met rouwrandjes. Poëzie met de billen bloot.'

Non-fictie

- *Deborah Feldman* schreef een vervolg op *Onorthodox*, het autobiografische verhaal waarin ze vertelt over haar opgroeien in een streng gelovige chassidische gemeenschap in Brooklyn, die ze op haar 23e de rug toekeerde. Het werd verfilmd als Netflix-miniserie. In **Exodus** probeert ze haar eigen leven en dat van haar zoon opnieuw vorm te geven en reist ze voor het eerst van haar leven door Europa, in het voetspoor van haar geliefde oma. Na haar beschermde jeugd staat Deborah nog elke dag versteld van wat de wereld te bieden heeft, of het nu gaat om haar liefdesleven of de vele vormen die het jodendom kan aannemen.

- **Een onverschrokken leven** van vertelt het levensverhaal van Fernanda Willekes MacDonald. Toen

ze als tiener opstandige trekjes kreeg, stuurde haar streng protestantse moeder haar naar een Duitse kostschool, waar ze grondig werd voorbereid op het huisvrouwschap. Fernanda trouwde met een orthodoxe dominee, kreeg kinderen en maakte van een pastorie in Brabant een verzamelpunt van pacifistische christensocialisten. Toen Fernanda haar echtgenoot verliet voor een Chinees-Indische student, werd ze als overspelige moeder door het slijk gehaald en gedwongen haar kinderen af te staan aan hun vader. Daarop vertrok ze in 1929 samen met haar nieuwe echtgenoot en de twee kinderen die zij inmiddels hadden naar Nederlands-Indië, waar ze het sociale onrecht van nabij zag en actief bestreed, tot voorbij de Japanse bezetting in de Tweede Wereldoorlog. Even onvermoeibaar werkte zij aan het herstel van de band met de twee kinderen uit haar eerste huwelijk. Ze werd een rolmodel voor een ander, vrijer vrouwenleven. Alleen met haar moeder kwam het nooit meer goed.

- 'Wat betekent het om een vrouw te zijn, en een product?' In de 12 essays in *Mijn lijf* geeft *Emily Ratajkowski* haar visie op het vermarkten van vrouwen in onze cultuur. Zelf is ze wereldwijd bekend als model, actrice en influencer, maar ook als geëngageerd feministe, succesvol zakenvrouw en essayschrijfster. Emily heeft haar lichaam altijd als een uiting van feministische trots beschouwt, maar aan het eind van het verhaal hadden mannen er toch de macht over en stelt ze de vraag wanneer een fotomodel de rechten bezit over haar eigen beeld. Ook kreeg ze te maken met oplichters, oneerbare voorstellen en zelfs misbruik. Dat er in haar vragen iets paradoxaals zit erkent ze. Het recht op zelfbeschikking tegenover het zich tot object laten maken als vrouw.

- Het zal bijna niemand zijn ontgaan: *Claudia de Breij* heeft een portret geschreven van onze huidige kroonprinses *Amalia*. Een dergelijk portret is een traditie geworden sinds Hella Haasse's *Portret van prinses Beatrix* ter gelegenheid van de 18e verjaardag van de eerste in de lijn van troonopvolging. De prinses heeft Claudia de Breij meegenomen naar plekken die voor haar belangrijk zijn, waaronder de Koninklijke Stallen, het strand en haar school. Ze hebben gesprekken gevoerd over haar motivatie om af te zien van haar toelage, over zingen voor jezelf, cocktails maken, over hoe paardrijden helpt je hoofd leeg te maken en over de voor- en nadelen van sociale media. Ook kwam aan de orde wat het koningschap en haar toekomstige rol momenteel voor haar betekenen.

- De titel spreekt eigenlijk voor zich: **Waarom vrouwen minder verdienen; en wat we eraan kunnen doen.** *Sophie van Gool* zet feiten en fabels op een rij en wil laten zien dat het hoog tijd is voor actie. In een werkend leven lopen vrouwen gemiddeld € 300.000 mis. En hoewel vrouwen vaker hoogopgeleid zijn dan mannen, stromen ze weinig door naar hoge functies. Er zijn in Nederland zelfs meer directeuren met de naam Peter dan vrouwelijke directeuren. De econome en ondernemster roept iedereen op om de feiten onder ogen te zien en nu eens echt werk te maken van gelijke beloning. Zelf zet ze zich met haar bedrijf Salaristijger in voor gelijke kansen en gelijke beloning op de arbeidsmarkt.

- *Nele Beyens* schreef een biografie over oud D66-minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, *Els Borst* (1932-2014). Ze stond aan de basis van ons huidige zorgstelsel. Opgeleid als arts was zij voor haar ministerschap onder meer medisch directeur van het Academisch Ziekenhuis in Utrecht, vicevoorzitter van de Gezondheidsraad en bijzonder hoogleraar evaluatie-onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam. Als minister voerde zij de wettelijke regeling voor euthanasie en hulp bij zelfdoding in, de eerste ter wereld. Zij maakte serieus werk van tabaksontmoediging, voerde een donorregistratie in, gaf patiënten medezeggenschap in de zorg, en bereidde de invoering van de basisverzekering voor. *Els Borst. Medicus in de politiek* beschrijft wie zij was, wat haar dreef en hoe ze alles deed als moeder van drie kinderen, en geeft een beeld van zestig jaar geschiedenis van de Nederlandse zorgsector.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In de september nieuwsbrief schreef ik over het monumentale werk van *Patricia Kaersenhout*, *Guess who's coming to dinner too?* Wat mij toen niet duidelijk was is dat het t/m 2 januari opgesteld staat in het Frans Halsmuseum in Haarlem in de tentoonstelling **Who is she? Portretten vertellen**. Hierin wordt de installatie omringd door bijzondere portretten van en over vrouwen uit de periode 1820 tot heden. Het is een poging om vanuit een nieuw perspectief en met uitgesproken aandacht voor de rol van de vrouw naar de portretten te kijken. Van beroemde mannelijke makers is vaak veel bekend, vrouwen hebben in de kunstgeschiedenis vaker een bijrol. Wat vertellen de portretten in de tentoonstelling? Wie is zij? Of zegt de manier waarop ze is afgebeeld vooral iets over hoe ze gezien werd door anderen? Verandert dat met de tijd? En in hoeverre is de eigen blik gekleurd door aannames en stereotypen?

Meer info: <https://www.franshalsmuseum.nl/nl/event/who-is-she/>

- Naast *Viva la Frida!* (nog t/m 27 maart) is er in het Drents museum meer te zien. Men was in juni begonnen met het presenteren van een reeks van vijf opeenvolgende solo-tentoonstellingen van vrouwelijke kunstenaars. Nu is het de beurt aan de in Moskou geboren Duitse kunstenaar **Kristina Schuldt**. Ze schildert gezichtsloze vrouwen in vloeibare poses die sterk doen denken aan het kubisme of surrealisme van de vorige eeuw. Tegelijkertijd heeft haar werk iets speels. Ze wil in haar werk laten zien hoe fluïde onze wereld is. Oud en nieuw, natuur en technologie, mannelijk en vrouwelijk lopen allemaal door elkaar heen en vloeien in elkaar over. Haar schilderijen zijn gebaseerd op eigen ervaringen, in de meeste gevallen gaat het dan om persoonlijke mislukkingen. Liefdesverdriet, frustraties of onzekerheden: Kristina Schuldt haalt juist inspiratie uit falen. Vanuit een eigen crisis schildert ze zo een ervaring die voor iedereen begrijpelijk is.

Meer info: <https://drentsmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/kristina-schuldt>

- T/m 20 maart presenteert kunstmuseum Den Haag in samenwerking met Tate-Londen een tentoonstelling over **Paula Rego**. Het is het grootste overzicht tot nu toe, met meer dan 70 collages, schilderijen, etsen en tekeningen. Van vroege werken uit de jaren 1960, enorme pastels zoals *Angel* en de indrukwekkende *Abortion* series tot haar gelaagde 'staged scenes' uit de jaren 2000. Machtsverhoudingen, seksualiteit en mythologie lopen als een rode draad door haar werk. In haar figuratieve werk belicht ze persoonlijke worstelingen, waaronder een jarenlange depressie, maar ook sociaal-maatschappelijke problematiek zoals de minderwaardige positie van vrouwen. *Paula Rego* groeide op in Portugal, "een verschrikkelijk land voor vrouwen", aldus haar vader die voor werk naar Engeland vertrekt en Paula als kind achterlaat bij haar grootmoeder. Later zal ze zelf ook naar Londen gaan om te studeren, en zich uiteindelijk te vestigen.

N.B. : op 11 december wordt de film *Paula Rego. Secrets & Stories* uitgezonden op NPO. Het is een unieke kijk in haar leven en werk, geregisseerd door haar zoon, filmmaker Nick Willing.

Meer info: <https://www.kunstmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/paula-rego>

- Op de steigers voor de voorgevel van het Koetshuis van Museum Van Loon maakt *Mick La Rock* een nieuw werk getiteld **Mono no aware**, een verwijzing naar de Japanse term die betrekking heeft op de vergankelijkheid. Het digitaal ontworpen werk is geïnspireerd door de tuin, de locatie en het Koetshuis. Terwijl het Koetshuis het nodige onderhoud krijgt, transformeert de gevel zich in de kenmerkende stijl van *Mick la Rock* (*Aileen Middel*, Groningen, 1970). Ze is een van 's werelds eerste en meest bekende vrouwelijke graffitikunstenaars.

Meer

info: https://www.museumvanloon.nl/programma/actueel/152?mc_cid=9973b31396&mc_eid=abd749ef32

Bibliotheeknieuws:

- In november zal de bibliotheek gewoon open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of

boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

- Een van onze recensentes vindt het leuk om "een leesgroep te beginnen voor vrouwen tussen de 20 en 30, juist omdat leesclubjes vaak wat ouder publiek trekken. Zie ook onder het kopje [Leesgroep voor jonge vrouwen](#) meer naar boven in de nieuwsbrief

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Een onverschrokken leven van Lidy Nicolassen, *Wijn licht* van Gerda Blees, *Wormmaan* van Mariken Heitman, *Broed* van Jackie Polzin, *7B* van Aafke Romeijn, *De toverlantaarn* van Suzanne Voets, *De dochters van Jalta* van Catherine Grace Katz, *Spiegel en palet* van Jennifer Higgie

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/11/01/moon-tiger-door-penelope-lively/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/11/10/tot-de-dood-ons-scheidt-door-lionel-shriver/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2021/11/14/gezel-in-marmer-door-anjet-daanje/>

De leenbijdrage voor 2022 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn en gaat vanaf december in voor het komend jaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken. We hebben een **nieuw banknummer NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van *Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2022'*. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 november 2021